

УДК 1: 37.01:316.7:81'24

DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-21>

РОЛЬ МОВИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

МАЙЯ, ТРИНЯК¹

Анотація

У статті розглянуто роль мови як визначального чинника формування культурної ідентичності міжнародних студентів у міжкультурному освітньому середовищі. Зроблено акцент на філософії освіти, згідно з якою університет постає не лише як інституція для передачі знань, а й як простір для становлення особистісних цінностей та соціальних компетентностей. Виходячи з праць Ю. Габермаса та Д. Д'юї, автор наголошує на демократичних засадах університетської освіти, що передбачає розвиток громадянського мислення і здатності до толерантного діалогу. У ході дослідження проаналізовано наукові джерела, які висвітлюють проблеми мовної адаптації, мотивації до вивчення мови й попереднього досвіду мовного навчання як ключових чинників, що впливають на процес культурного самовизначення студента. Здійснено порівняльне узагальнення результатів українських та зарубіжних авторів, які виявляють позитивний вплив мовної компетентності на психосоціальне благополуччя й якість міжкультурної комунікації. Особливу увагу приділено впровадженню цифрових освітніх технологій і змішаних форм навчання, що дають змогу забезпечити персоналізований підхід та розширюють можливості для соціальної інтеграції студентів різних національностей. Представлено низку рекомендацій для університетів, спрямованих на вдосконалення освітнього середовища з погляду підтримки мовної й культурної різноманітності. Зокрема, пропонується розробляти програми мовної адаптації, активізувати організацію міжкультурних заходів і фестивалів, забезпечувати належну технічну й методичну підтримку цифрових платформ. Крім того, наголошується на необхідності створення системи психологічного та соціального менторства, яка дала б змогу оперативного реагувати на потреби міжнародних студентів і долати бар'єри в міжкультурній взаємодії. Зроблено висновок про те, що формування культурної ідентичності в університеті є комплексним процесом, де поєднуються лінгвістичні, соціальні та цифрові чинники. Саме в їхньому синергетичному поєднанні розкривається потенціал «розумної освіти», здатної забезпечити розвиток особистості в душі демократичного, толерантного та відкритого суспільства. Окремлені перспективи подальших розвідок, зокрема поглиблений аналіз впливу цифрових технологій на формування множинних ідентичностей та розробка методологічних підходів, які б системно відображали взаємодію філософських, педагогічних і технологічних складників у процесі вищої освіти.

Ключові слова: філософія освіти, культурна ідентичність, міжкультурна комунікація, мовна адаптація, мовна компетентність, цифрові освітні технології, академічна мобільність.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Мова є не лише засобом комунікації, а й важливим чинником формування культурної ідентичності, особливо в умовах міжкультурної взаємодії. Для міжнародних студентів, які навчаються за межами своєї країни, мовна адаптація є складним процесом, що впливає не лише на академічну успішність, а й на їхнє самовизначення, соціальну інтеграцію та відчуття приналежності до нової культурної спільноти. У той же час, збереження власної мовної ідентичності може стати викликом, особливо в умовах домінування іншої мови в освітньому середовищі. Це створює дилему між необхідністю інтеграції та прагненням зберегти свою культурну ідентичність.

У наукових дослідженнях наголошується, що мова є потужним інструментом конструювання культурної ідентичності, впливаючи на когнітивні процеси, соціальну поведінку та адаптаційні стратегії студентів. Вивчення цього питання є важливим не лише з точки зору лінгвістики та соціальної психології, а й у межах філософії освіти, адже воно стосується глибших питань самовизначення особистості та її місця в глобалізованому світі. Дослідження взаємозв'язку мови та культурної ідентичності допомагає зрозуміти механізми адаптації студентів у міжкультурному середовищі та визначити чинники, які сприяють або, навпаки, ускладнюють цей процес.

Практичне значення проблеми полягає у виробленні ефективних освітніх стратегій, спрямованих на підтримку мовної та культурної різноманітності у вищих навчальних закладах. Використання результатів таких досліджень може сприяти створенню інклюзивного академічного простору, де міжнародні студенти отримувати-

¹ Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)
E-mail: maya1973Trynyak@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4981-8535>

муть можливість не лише адаптуватися до нових мовних реалій, а й зберігати свою культурну самобутність. У сучасних умовах глобалізації освітніх процесів та збільшення академічної мобільності такі дослідження набувають особливої актуальності, оскільки дозволяють університетам ефективно підтримувати культурне різноманіття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблема взаємозв'язку мови та культурної ідентичності міжнародних студентів є предметом численних наукових досліджень, що розкривають її як у контексті міжкультурної комунікації, так і в аспекті соціальної адаптації. Зокрема, питання конфліктів, що виникають у міжкультурній взаємодії, досліджував Го, який зауважує, що ефективне вирішення конфліктів у міжкультурній комунікації потребує стратегій, заснованих на наукових підходах і дослідженнях (Guo, 2025, с. 1). У його роботі продемонстровано, що застосування спеціальних методик управління конфліктами сприяє зниженню міжкультурної напруги та покращенню комунікативної взаємодії, що є важливим чинником у процесі формування культурної ідентичності студентів.

Ю та інші дослідники зазначають, що рівень володіння другою мовою та досвід навчання іноземною мовою є ключовими факторами психологічного благополуччя студентів у новому освітньому середовищі (Yu et al., 2025, с. 3). Вони підкреслюють, що студенти, які мали досвід вивчення другої мови до вступу в закордонний університет, демонструють кращу соціальну адаптацію та емоційний комфорт. Це свідчить про те, що мовна компетентність є не лише інструментом академічної успішності, але й важливим елементом культурної інтеграції.

Таївар та його колеги акцентують увагу на труднощах, з якими стикаються міжнародні студенти в університетах, зазначаючи, що мовний бар'єр, культурні відмінності та академічні виклики можуть суттєво впливати на їхню інтеграцію та почуття приналежності до нової спільноти (Tajvar et al., 2024, с. 1). У їхньому дослідженні наголошується на необхідності університетів розробляти стратегії підтримки мовного та культурного різноманіття, що сприятиме створенню інклюзивного академічного середовища.

Пенг і Паттерсон, аналізуючи взаємозв'язок культурної ідентичності та мотивації до вивчення мови, зауважують, що етнічна ідентифікація може негативно впливати на самооцінку воло-

діння мовою, однак цей вплив може бути зменшений високою мотивацією до навчання (Peng & Patterson, 2022, с. 67). Це підкреслює важливість розробки освітніх програм, які не лише навчають мові, але й сприяють розвитку культурної компетентності студентів.

В українському науковому просторі питання формування культурної ідентичності студентів крізь призму міжкультурної комунікації та розвитку цифрового суспільства розглядається у контексті трансформації сучасної освіти. Зокрема, Андрущенко наголошує, що для України в умовах XXI століття стає необхідною «розумна освіта», яка дозволить формувати у молоді здатність до комплексного мислення та міжкультурного порозуміння (Андрущенко, 2024, с. 5). У роботі також підкреслюється, що університети мають стати центрами інноваційного розвитку й забезпечити студентам можливість для усвідомленого формування власної культурної ідентичності у глобалізованому середовищі.

На важливості міжкультурної комунікації у вищій школі зосереджують увагу й Бакіров та інші, які зазначають, що історичний досвід університетів свідчить про потужну роль взаємодії представників різних культур у розбудові відкритого й толерантного академічного простору (Бакіров та ін., 2017, с. 286). У сучасних умовах, коли зростає кількість міжнародних студентів, це питання набуває особливого значення для України, адже інтеграція представників різних культур у національний освітній простір сприяє зближенню, взаємозбагаченню та підвищенню якості освітніх послуг.

Водночас, як зауважує Воронкова зі співавторами, на формування культурної ідентичності суттєво впливає цифровізація суспільства та впровадження технологій INDUSTRY 4.0 (Воронкова та ін., 2022, с. 16). Зміщення навчальних процесів у цифрову площину вимагає адаптації як змісту освітніх програм, так і підходів до викладання та комунікації між учасниками освітнього процесу. З урахуванням цих тенденцій, українські університети постають перед завданням створити умови, за яких студенти одночасно здобуватимуть необхідні цифрові компетентності та зберігатимуть власну культурну ідентичність, активно взаємодіючи з представниками різних культур.

Таким чином, аналіз наукових досліджень демонструє, що мовна компетентність, соціальна інтеграція та збереження культурної ідентичності є взаємопов'язаними процесами. Важливим

завданням сучасної філософії освіти є пошук балансаних стратегій, що дозволять міжнародним студентам ефективно адаптуватися до нового культурного середовища без втрати власної ідентичності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Попри значну кількість досліджень, присвячених питанням міжкультурної комунікації, соціальної адаптації та формування культурної ідентичності, наукова спільнота все ще не дійшла єдиної думки стосовно того, які конкретно механізми й чинники впливають на процес формування культурної ідентичності студентів у новому освітньому та культурному середовищі з огляду на мовну складову. Зокрема, залишається недостатньо з'ясованим, яким чином рівень володіння іноземною мовою, попередній досвід мовного навчання і мотивація до вивчення мови комплексно взаємодіють із процесом формування (або трансформації) культурної ідентичності студентів. Крім того, у контексті цифровізації освіти та розширення можливостей академічної мобільності постає додаткова потреба у вивченні того, як новітні технології й онлайн-платформи впливають на мовні практики і, відповідно, на культурну самореалізацію молоді.

Методологія дослідження. У роботі застосовано методи аналізу та синтезу наукової літератури з питань міжкультурної комунікації, філософії освіти, соціальної психології та лінгвістики. Використано порівняльний підхід для узагальнення світового та українського досвіду щодо мовної адаптації міжнародних студентів. Крім того, передбачено теоретико-методологічне осмислення джерел з опорою на міждисциплінарний аналіз (поєднання якісних та кількісних даних попередніх емпіричних досліджень). Це дає змогу виокремити ключові закономірності та чинники, що впливають на процес формування культурної ідентичності під час навчання в іншомовному середовищі.

Об'єкт дослідження – процес формування культурної ідентичності міжнародних студентів у міжкультурному освітньому середовищі.

Предмет дослідження – роль мови як чинника впливу на формування та трансформацію культурної ідентичності студентів у процесі їх адаптації до нового академічного та культурного простору.

Мета статті – визначити особливості впливу мовної компетентності та пов'язаних із нею чин-

ників на формування культурної ідентичності міжнародних студентів, а також окреслити можливі шляхи оптимізації освітнього середовища з урахуванням багатомовної та багатокультурної динаміки.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити попередні наукові дослідження, що висвітлюють вплив мови на соціальну й культурну адаптацію міжнародних студентів.

2. Виокремити ключові чинники (мовна компетентність, попередній досвід мовного навчання, мотивація до вивчення мови тощо), які визначають процес формування культурної ідентичності.

3. Дослідити роль цифрових освітніх технологій у підтримці мовної адаптації й культурного самовираження студентів різних національностей.

4. Розробити рекомендації для університетів щодо вдосконалення освітнього середовища з метою сприяння міжкультурній комунікації та гармонійному розвитку культурної ідентичності міжнародних студентів.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасному світі, позначеному глобалізаційними процесами та активною міжкультурною взаємодією, особливого значення набувають питання громадянства та національної ідентичності. Габермас наголошує, що громадянство у період модерності потребує переосмислення, адже воно більше не може зводитися до формального членства в національній державі чи суто правового статусу (Габермас, 2005, с. 49). В умовах, коли представники різних культур дедалі частіше перетинаються у єдиному освітньому чи професійному просторі, осмислення змісту та меж громадянства стає надзвичайно актуальним. Це стосується не лише юридичних прав, але й особистісного усвідомлення власної ідентичності та здатності до конструктивної взаємодії з «іншими».

Погляди Д'юї на освіту як рушійну силу демократичного суспільства розширюють дискусію про ідентичність у бік практик щоденної комунікації (Д'юї, 2003, с. 15–25). Він підкреслює, що освіта має бути простором, де формуються громадянські чесноти, а також розвиваються особистісні цінності й соціальні навички. Саме у такому демократичному середовищі кожна людина може вільно виражати власну культурну приналежність і, водночас, толерантно сприймати відмінності. У контексті змішаних академічних спільнот це особливо важливо, адже студенти різних націо-

нальностей та світоглядних орієнтацій можуть впливати не лише на освітній процес, а й на формування плюралістичних громадянських позицій.

Аналіз сучасних досліджень свідчить про зростаючу роль університетів як центрів формування культурної ідентичності студентів, особливо в міжкультурному середовищі. В українському контексті Андрущенко наголошує, що концепція «розумної освіти» XXI століття передбачає підготовку студентів до активного співіснування в глобальному середовищі та здатність до самостійного мислення (Андрущенко, 2024, с. 5). У такій «розумній освіті» відбувається не лише інтелектуальний розвиток, а й становлення ціннісних орієнтирів, необхідних для культурної самореалізації особистості. На думку Д'юї, який підкреслював демократичну природу освіти, університети мають виховувати громадян, спроможних до комунікації, співпраці та вирішення суспільних проблем (Д'юї, 2003, с. 20). Саме такий підхід формує базис для гармонійної інтеграції студентів з різним культурним бекграундом у спільний навчальний простір.

Важливою складовою культурної ідентичності постає здатність до міжкультурної комунікації, яку Бакіров зі співавторами розглядають крізь призму історичного досвіду університетів (Бакіров та ін., 2017, с. 286). Вони наголошують, що толерантне ставлення до різноманітності й конструктивний діалог у навчальному середовищі формують у молоді відкритість до світу та сприяють розвитку міжкультурної компетентності. Ушакова, аналізуючи викладання англійської мови за професійним спрямуванням, зазначає важливість спеціально розроблених навчальних занять, які б не лише формували мовні навички, а й розвивали культурну чутливість (Ушакова, 2018, с. 255). Водночас, на думку Осадчої, ці аспекти особливо актуалізуються в медичних навчальних закладах, де володіння мовою та розуміння культурних норм пацієнтів прямо впливає на професійний рівень майбутніх фахівців (Осадча, 2024, с. 312).

Не менш важливим є врахування феномену множинної ідентичності, адже в умовах глобалізації студенти можуть одночасно ідентифікувати себе з кількома культурами. Ми пов'язуємо це з парадигмальним поворотом від інструментальної до комунікативної раціональності, що передбачає визнання різних культурних «Я» в одній особистості (Триняк & Руденко, 2023, с. 60). Ще Габермас наголошував, що громадянство та національна ідентичність у глобалізованому світі

потребують переосмислення, оскільки участь у спільнотах базується не тільки на правових нормах, а й на культурному взаєморозумінні (Габермас, 2005, с. 49). Саме тому університетські програми мають сприяти розвиткові критичного мислення й діалогу між культурами, допомагаючи студентам інтегрувати різні складники власної ідентичності у цілісну систему.

Утім, на процес мовної й культурної інтеграції студентів дедалі сильніше впливає цифрова трансформація. Воронкова з колегами наголошують, що розвиток суспільства в умовах INDUSTRY 4.0 веде до переосмислення цінностей і вимог до сучасних фахівців (Воронкова та ін., 2022, с. 16). Застосування цифрових платформ і змішаних форм навчання розширює можливості для міжкультурної взаємодії, але водночас породжує нові виклики, пов'язані з комунікацією та дотриманням етичних норм онлайн. На цю ж проблему вказують зарубіжні дослідження, які констатують: компетентне володіння мовою та культурне розуміння є базисом для конструктивної взаємодії студентів у цифровому середовищі (Yu et al., 2025, с. 3).

Значущий внесок у розкриття ролі мови та культурної ідентичності робить і вивчення специфіки конфліктних ситуацій у міжкультурному середовищі. Го демонструє, що впровадження спеціальних стратегій керування конфліктами суттєво зменшує рівень міжкультурної напруги й підвищує ефективність комунікації (Guo, 2025, с. 1). Зрештою, зважаючи на глобальний характер сучасної освіти і безперервний рух студентів між різними країнами, стає очевидним, що гармонійне поєднання мовної компетентності, культурної ідентичності й технологічних інновацій є необхідною умовою успішної самореалізації студентів у міжнародному освітньому просторі.

Узагальнення отриманих результатів засвідчує, що стале формування культурної ідентичності студентів в університетах передбачає комплексний підхід, який включає як традиційні методи виховання толерантності та демократичної взаємодії, так і використання сучасних цифрових інструментів. Формування «розумної освіти» (Андрущенко, 2024, с. 5) у поєднанні з міжкультурною комунікацією (Бакіров та ін., 2017, с. 286) та підходами, що враховують множинну ідентичність (Триняк & Руденко, 2023, с. 60), дозволяє ефективніше інтегрувати студентів у нове середовище без втрати культурної унікальності.

Важливу роль у процесі формування культурної ідентичності міжнародних студентів відігра-

ють кілька ключових чинників, взаємопов'язаних між собою:

1. Мовна компетентність

Рівень володіння мовою навчання безпосередньо впливає на швидкість і глибину занурення студента в нове культурне середовище. Як зазначають Ю та колеги, підвищений рівень володіння англійською мовою позитивно корелює з психоемоційним благополуччям і соціальною залученістю студентів (Yu et al., 2025, с. 3). На думку Осадчої, у специфічних професійних контекстах (зокрема, в медичній сфері) мовна компетентність є вирішальною для якісної комунікації та розвитку професійної ідентичності (Осадча, 2024, с. 312). Водночас дослідження, проведене Го, свідчить, що брак мовних навичок може призводити до виникнення міжкультурних конфліктів, ускладнюючи спільне порозуміння (Guo, 2025, с. 1).

2. Попередній досвід мовного навчання

Наявність у студента попереднього досвіду вивчення іноземної мови часто прискорює адаптацію до нового мовного середовища та знижує рівень стресу, пов'язаного з навчанням за кордоном. Згідно з висновками Ю та колег, студенти, які раніше вивчали другу мову, краще справляються з викликами соціалізації та академічного навантаження (Yu et al., 2025, с. 3). У національному контексті Ушакова звертає увагу на те, що студенти, які вже мають базові навички комунікації, більш охоче долучаються до міжкультурних заходів та проєктів, а отже, швидше набувають досвіду інтеграції (Ушакова, 2018, с. 255).

3. Мотивація до вивчення мови

Мотиваційні чинники суттєво впливають на швидкість і якість формування культурної ідентичності. Як відзначають Пенг та Паттерсон, навіть за наявності сильних етнічних ідентифікаційних настанов, висока мотивація до вивчення іноземної мови дозволяє компенсувати відчуття «віддаленості» та сприяє опануванню нових соціальних ролей (Peng & Patterson, 2022, с. 67). У дослідженні Кім ішлося про те, що мотивація, підкріплена персоналізованими програмами розвитку мовних навичок, допомагає студентам відчувати більшу впевненість у собі і зміцнити почуття належності до академічної спільноти (Kim, 2023, с. 603).

4. Соціальний контекст і підтримка

Соціальне оточення, включно з університетською спільнотою, кураторами та однокурсниками, безпосередньо впливає на культурну

адаптацію. За даними Тайвар та колег, адекватна підтримка з боку університету – як академічна, так і психологічна – може значно полегшити пристосування студентів з різних культур (Tajvar et al., 2024, с. 1). У широкому сенсі, це узгоджується з ідеєю «розумної освіти» Андрущенко, де університет має бути середовищем, що стимулює міжкультурну взаємодію та дає змогу студентам розвивати ціннісні орієнтири (Андрущенко, 2024, с. 5).

5. Цифровий фактор і технологічні інновації

Умови глобалізації та INDUSTRY 4.0 (Воронкова та ін., 2022, с. 16) диктують необхідність використання цифрових платформ і змішаних форм навчання, які, з одного боку, полегшують контакт між представниками різних культур, а з іншого – ставлять нові вимоги до мовних навичок і культурної грамотності. Цей динамічний контекст може сприяти формуванню множинної ідентичності (Триняк & Руденко, 2023, с. 60), коли студенти інтегрують елементи різних культур, спираючись на онлайн-ресурси та комунікацію з носіями інших культур.

Бачимо, що мовна компетентність, попередній досвід мовного навчання, мотивація до вивчення мови, соціальна підтримка і цифрові інструменти – це основні чинники, які визначають процес формування культурної ідентичності студентів у міжкультурному освітньому просторі. Їх комплексне врахування дає змогу університетам створювати освітнє середовище, в якому міжнародні студенти не лише ефективно адаптуються, а й гармонійно інтегрують власну культурну спадщину в контекст нового академічного простору.

Цифрові освітні технології значно розширюють можливості для мовної адаптації студентів, які опановують нове середовище. Завдяки онлайн-ресурсам, платформам для електронного навчання та віртуальним інтерактивним середовищам іноземні студенти можуть отримувати доступ до навчальних матеріалів рідною мовою чи у зручній для них формі. В умовах глобалізації та стрімкого розвитку INDUSTRY 4.0 це стає особливо актуальним, адже цифрові інструменти сприяють прискореному обміну інформацією та нівелюють географічні кордони (Воронкова та ін., 2022, с. 16).

Окрім суто технічних аспектів, цифрові інструменти впливають на культуру викладання й навчання. Наприклад, онлайн-форуми, вебінари та платформи типу Moodle чи Microsoft Teams уможливають багатонаціональний діалог

у реальному часі, сприяючи формуванню спільнот практики (Orsini-Jones et al., 2022, с. 306). У такому середовищі студенти різних національностей отримують нагоду не лише розвивати мовні навички, а й обговорювати культурні традиції, звичаї та цінності, що посилює їхнє відчуття приналежності й взаємного розуміння.

Важливо, що цифрові освітні технології здатні забезпечувати персоналізований підхід до вивчення мови. Як стверджує Кім, поєднання онлайн-інструментів з автономною моделлю навчання дозволяє студентам контролювати свій навчальний процес, підвищуючи мотивацію та рівень самостійності (Кім, 2023, с. 603). Завдяки інтерактивним тестам, чат-ботам з елементами штучного інтелекту та програмам для зворотного зв'язку, кожен студент має можливість отримувати індивідуальні рекомендації, підлаштовані під його рівень знань і мовні потреби. Це не лише оптимізує сам процес оволодіння іноземною мовою, а й сприяє вищому рівню культурної адаптації.

Окрім розвитку мовної компетентності, цифрові технології впливають на культурне самовираження та ідентичність студентів. Соціальні мережі, блоги та тематичні онлайн-спільноти дають змогу ділитися національними традиціями, мистецтвом, кулінарними вподобаннями, тим самим стимулюючи міжкультурний обмін. У такий спосіб створюється цифровий простір для самореалізації, де студенти можуть водночас зберігати автентичність власної культури й вивчати культуру інших. Як наслідок, формується середовище толерантного діалогу, що підтримує позитивну комунікацію та згуртованість у багатокультурному студентському колективі.

Говорячи про *рекомендації для університетів щодо вдосконалення освітнього середовища* з метою сприяння міжкультурній комунікації та гармонійному розвитку культурної ідентичності міжнародних студентів слід зазначити наступне. Перш за все, університетам варто розробити цілісні програми підтримки мовної адаптації, які включають додаткові курси, тренінги та заходи для підвищення рівня володіння іноземною мовою. Зокрема, можна запровадити інтерактивні мовні модулі, які охоплюватимуть як академічну лексику, так і розмовні навички, потрібні для щоденної комунікації. Таким чином, студенти отримають можливість швидко долати мовний бар'єр, що позитивно вплине на їхню соціальну інтеграцію й упевненість у новому середовищі (Yu et al., 2025, с. 3).

По-друге, доцільно активізувати міжкультурний діалог шляхом організації культурних фестивалів, круглих столів та дискусій, де студенти з різних країн матимуть змогу презентувати свою національну культуру й водночас дізнаватися про культуру інших (Бакіров та ін., 2017, с. 286). Такі заходи створюють атмосферу відкритості й толерантності, сприяючи формуванню у студентів почуття приналежності до глобальної спільноти та поваги до різноманітності. Окреме значення тут має залучення до організації подібних заходів самих студентів, що розвиває в них лідерські якості та відповідальність за спільний результат.

Третім важливим кроком є впровадження цифрових освітніх платформ і ресурсів, які підтримують змішану або дистанційну форму навчання. Це не лише розширює доступ до якісних матеріалів різними мовами, а й сприяє розвитку цифрових компетентностей студентів (Воронкова та ін., 2022, с. 16). Університетам рекомендується забезпечити відповідне технічне оснащення та методичний супровід, аби максимізувати ефективність цифрових інструментів і, водночас, гарантувати інтерактивність та особистісний підхід.

Нарешті, університетам слід приділяти особливу увагу формуванню системи менторства та психологічної підтримки, орієнтованої на міжнародних студентів. Залучення тьюторів, психологів і консультантів з міжкультурної комунікації допоможе вчасно виявляти й вирішувати проблеми, що виникають у процесі адаптації (Tajvar et al., 2024, с. 1). Це сприятиме гармонійному розвитку культурної ідентичності кожного студента і формуватиме довірливий клімат у межах академічної спільноти. У результаті, такі заходи забезпечать не лише високий рівень міжкультурної комунікації, а й позитивно вплинуть на загальну якість освіти.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене дослідження підтвердило визначальну роль мови у формуванні та підтримці культурної ідентичності міжнародних студентів, що навчаються в міжкультурному освітньому середовищі. У контексті філософії освіти це підкреслює важливість розгляду університету як простору не лише для передачі знань, а й для плекання цінностей, пов'язаних з відкритістю, толерантністю та повагою до різноманітності. Поєднання мовної компетентності, мотивації до вивчення мови та соціальних чинників визначає ступінь успішної адаптації студентів до нового середовища. З позицій філософії освіти, особистісний розвиток тут

нерозривно пов'язаний з усвідомленням власної ідентичності та можливістю зберігати культурну самобутність, незважаючи на активну інтеграцію в інонаціональний контекст. Переоцінити значення цифрових технологій у сучасній освіті неможливо: вони стають каталізатором розвитку як академічних, так і міжкультурних комунікаційних практик. Для філософії освіти це відкриває нові перспективи осмислення процесу навчання, де технології відіграють роль не лише інструментарію, а й простору для творчої, змістовної взаємодії учасників освітнього процесу. Розроблені рекомендації щодо вдосконалення освітнього середовища дають підстави сподіватися на формування інклюзивного, мультикультурного академічного простору. Філософська складова таких

змін полягає у фокусі на гуманістичних принципах, що передбачають врахування багатоманітності індивідуальних і соціальних проявів ідентичності та спрямовані на забезпечення якісного й гармонійного розвитку особистості. Подальші розвідки у цьому напрямі можуть охоплювати глибший аналіз впливу новітніх технологій на культурну ідентичність, а також можливості їх інтегрування в навчальні програми з урахуванням принципів академічної свободи й автономії. Перспективним є також вивчення різних стратегій мотивації до вивчення мови, розробка психологічних моделей підтримки студентів та створення методологічних підходів, які б комплексно відображали взаємодію філософських, педагогічних і технологічних компонентів сучасної освіти.

Список використаних джерел

- Андрущенко В.П. Безальтернативна матриця освіти: «розумна освіта» як потреба і реальність XXI століття, *Вища освіта України*, 2024, №1, С. 5-10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01)
- Бакіров В. С., Ушакова Н. І., Хижняк Л. М. Міжкультурна комунікація в університеті: історичний досвід і виклики сучасності. *Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*, 2017, 39, С. 286-295.
- Воронкова В.Г., Каганов Ю.О., Метеленко Н.Г. Формування цінностей цифрового суспільства і цифрової людини в умовах глобалізації та INDUSTRY 4.0. *Humanities studies*. 2022. Випуск 11 (88). С. 16-25.
- Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність. *Умови громадянства: Зб. ст. / Під редакцією Варта ван Стінбергена*, 2005, С. 49-70, <http://litopys.org.ua/rizne/haber.htm>
- Д'юї Д. *Демократія і освіта*; пер. М. Олійник, І. Босак, Г. Пехник. Львів: Літопис, 2003. 294 с.
- Осадча О. Specific Features of Implementation of Intercultural Communication in the Context of Learning a Foreign Language by Medical Students. *Іншомовна комунікація: інноваційні та традиційні підходи*, 2024, 3, С. 311-334. <https://doi.org/10.36074/ikitp.monograph-2024.11>
- Триняк М., Руденко С. Феномен множинної ідентичності у контексті парадигмального повороту від інструментальної до комунікативної раціональності. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2023, 3(58). С. 58-72. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285641>
- Ушакова І. О. Розвиток міжкультурної комунікації на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2018, 3(84), С. 254-259.
- Boonsuk Y., Fang F. Perennial language learners or competent language users: An investigation of international students' attitudes towards their own and native English accents. *RELC Journal*, 2022, 53(1), pp. 40-55.
- Guo W. Conflict resolution in intercultural communication: strategies for managing cultural conflicts. *Humanit Soc Sci Commun* 12, 73, 2025, <https://doi.org/10.1057/s41599-025-04391-0>
- Jin R., Le, T. T., Vuong T. T., Nguyen T. P., Hoang G., Nguyen M. H., Vuong Q. H. A gender study of food stress and implications for international students acculturation. *World*, 2023, 4(1), pp. 80-94.
- Kim M. A personalised autonomous model to resolve a prolonged dilemma in international students' English language needs in higher education. *Higher Education Research & Development*, 2023, 42(3), pp. 603-618.
- Men Q., Li W., Khan A. et al. Challenges and strategies for navigating Australian healthcare access: experience from Chinese international students. *Int J Equity Health* 23, 189, 2024, <https://doi.org/10.1186/s12939-024-02273-6>
- Orsini-Jones M., Cerveró-Carrascosa A., Finardi K. R. (2022). A "Glocal" community of practice to support international ELT (English Language Teaching) students in the UK: Project BMELTET. In *Handbook of Research on Teaching Strategies for Culturally and Linguistically Diverse International Students*, 2022, pp. 306-325.
- Peng A., Patterson M. M. Relations among cultural identity, motivation for language learning, and perceived English language proficiency for international students in the United States. *Language, Culture and Curriculum*, 2022, 35(1), pp. 67-82.
- Ramjattan V. A. International students and their raciolinguistic sensemaking of aural employability in Canadian universities. *International journal of the sociology of language*, 2023, (282), pp. 159-180.

Tajvar M., Ahmadizadeh E., Sajadi H.S. et al. Challenges facing international students at Iranian universities: a cross-sectional survey. *BMC Med Educ* 24, 210, 2024, <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05167-x>

Yu Q., Brunsting N.C., Smart J. et al. Language Proficiency, Second Language Educational Experience, and Psychological Well-being Among International Students at U.S. Universities. *Res High Educ* 66, 3, 2025, <https://doi.org/10.1007/s11162-024-09821-7>

References

Andrushchenko, V. P. (2024). Bezalternatyvna matrytsia osvity: «rozumna osvita» yak potreba i realnist XXI stolittia. *Vyscha osvita Ukrainy*, (1), 5-10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01)

Bakirov, V. S., Ushakova, N. I., & Khizhniak, L. M. (2017). Mizhkulturna komunikatsiia v universyteti: istorychni dosvid i vyklyky suchasnosti. *Sotsiologichni doslidzhennia suchasnoho suspilstva: metodolohiia, teoriia, metody*, (39), 286-295.

Voronkova, V. G., Kahanov, Yu. O., & Metelenko, N. G. (2022). Formuvannia tsinnosti tsyfrovoho suspilstva i tsyfrovoi liudyny v umovakh hlobalizatsii ta INDUSTRY 4.0. *Humanities Studies*, (11) 88, 16-25.

Habermas, J. (2005). Hromadianstvo i natsionalna identychnist. In *Umovy hromadianstva: zb. st.* (pp. 49-70). Edited by Vart van Stinbergen. Retrieved from <http://litopys.org.ua/rizne/haber.htm>

Dewey, J. (2003). *Demokratyia i osvita* (Trans. by M. Oliinyk, I. Bosak, H. Pekhnyk). Lviv: Litopys.

Osadcha, O. (2024). Specific Features of Implementation of Intercultural Communication in the Context of Learning a Foreign Language by Medical Students. *Inshomovna komunikatsiia: innovatsiini ta tradytsiini pidkhody*, (3), 311-334. <https://doi.org/10.36074/ikitp.monograph-2024.11>

Tryniak, M., & Rudenko, S. (2023). Fenomen mnozhyanoi identychnosti u konteksti paradyhmahlnoho povorotu vid instrumentalnoi do komunikativnoi ratsionalnosti. *Visnyk NYUU imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia*, 3(58), 58-72. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285641>

Ushakova, I. O. (2018). Rozvytok mizhkulturnoi komunikatsii na zaniattiakh z anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, 3(84), 254-259.

Boonsuk, Y., & Fang, F. (2022). Perennial language learners or competent language users: An investigation of international students' attitudes towards their own and native English accents. *RELC Journal*, 53(1), 40-55.

Guo, W. (2025). Conflict resolution in intercultural communication: Strategies for managing cultural conflicts. *Humanities & Social Sciences Communications*, 12, 73. <https://doi.org/10.1057/s41599-025-04391-0>

Jin, R., Le, T. T., Vuong, T. T., Nguyen, T. P., Hoang, G., Nguyen, M. H., & Vuong, Q. H. (2023). A gender study of food stress and implications for international students' acculturation. *World*, 4(1), 80-94.

Kim, M. (2023). A personalised autonomous model to resolve a prolonged dilemma in international students' English language needs in higher education. *Higher Education Research & Development*, 42(3), 603-618.

Men, Q., Li, W., Khan, A., et al. (2024). Challenges and strategies for navigating Australian healthcare access: Experience from Chinese international students. *International Journal for Equity in Health*, 23, 189. <https://doi.org/10.1186/s12939-024-02273-6>

Orsini-Jones, M., Cerveró-Carrascosa, A., & Finardi, K. R. (2022). A "Glocal" community of practice to support international ELT (English Language Teaching) students in the UK: Project BMELTET. In *Handbook of Research on Teaching Strategies for Culturally and Linguistically Diverse International Students* (pp. 306-325).

Peng, A., & Patterson, M. M. (2022). Relations among cultural identity, motivation for language learning, and perceived English language proficiency for international students in the United States. *Language, Culture and Curriculum*, 35(1), 67-82.

Ramjattan, V. A. (2023). International students and their raciolinguistic sensemaking of aural employability in Canadian universities. *International Journal of the Sociology of Language*, (282), 159-180.

Tajvar, M., Ahmadizadeh, E., Sajadi, H. S., et al. (2024). Challenges facing international students at Iranian universities: A cross-sectional survey. *BMC Medical Education*, 24, 210. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05167-x>

Yu, Q., Brunsting, N. C., Smart, J., et al. (2025). Language proficiency, second language educational experience, and psychological well-being among international students at U.S. universities. *Research in Higher Education*, 66(3). <https://doi.org/10.1007/s11162-024-09821-7>

MAYA, TRINYAK – Doctor of Philosophy (D.Sc.), Professor of the Department of Philosophy, G. S. Scovoroda Kharkiv National Pedagogical University (Kharkiv, Ukraine)
E-mail: maya1973Trynyak@gmail.com
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-4981-8535>

**THE ROLE OF LANGUAGE IN FORMING STUDENTS' CULTURAL IDENTITY
IN AN INTERCULTURAL ENVIRONMENT**

Abstract

The article examines the role of language as a determining factor in the formation of cultural identity of international students in an intercultural educational environment. Emphasis is placed on the philosophy of education, according to which the university appears not only as an institution for the transfer of knowledge, but also as a space for the formation of personal values and social competencies. Based on the works of Habermas and Dewey, the author emphasizes the democratic principles of university education, which involves the development of civic thinking and the ability to tolerant dialogue. The study analyzed scientific sources that highlight the problems of language adaptation, motivation to learn a language and previous experience of language learning as key factors influencing the process of a student's cultural self-determination. A comparative generalization of the results of Ukrainian and foreign authors was carried out, which reveal the positive impact of language competence on psychosocial well-being and the quality of intercultural communication. Special attention is paid to the implementation of digital educational technologies and blended learning, which allow for a personalized approach and expand opportunities for social integration of students of different nationalities. A number of recommendations are presented for universities aimed at improving the educational environment in terms of supporting linguistic and cultural diversity. In particular, it is proposed to develop language adaptation programs, intensify the organization of intercultural events and festivals, and provide appropriate technical and methodological support for digital platforms. In addition, the need to create a system of psychological and social mentoring is emphasized, which would allow for a prompt response to the needs of international students and overcome barriers in intercultural interaction. It is concluded that the formation of cultural identity at the university is a complex process that combines linguistic, social, and digital factors. It is in their synergistic combination that the potential of “smart education” is revealed, capable of ensuring the development of the individual in the spirit of a democratic, tolerant, and open society. Prospects for further exploration are outlined, in particular, an in-depth analysis of the impact of digital technologies on the formation of multiple identities and the development of methodological approaches that would systematically reflect the interaction of philosophical, pedagogical and technological components in the process of higher education.

Key words: philosophy of education, cultural identity, intercultural communication, language adaptation, language competence, digital educational technologies, academic mobility.

© The Authors(s) 2025

This is an open access article under

The Creative Commons CC BY license

Received date 06.11.2024

Accepted date 15.12.2024

Published date 15. 01.2025

How to cite: Майя, Триняк. Роль мови у формуванні культурної ідентичності студентів у міжкультурному середовищі. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025. 22 (99). P. 193–201.

doi <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-21>